

Motion till riksdagen

1988/89:Ub271

av Håkan Holmberg (fp)

Språkens framtid i den svenska skolan

Oavsett hur Sveriges framtida relationer till EG kommer att ordnas, så står det klart att behovet av goda språkkunskaper kommer att öka för praktiskt taget alla yrkesgrupper. Goda språkkunskaper är av avgörande betydelse för Sveriges framtid som industriland med stor utrikeshandel, för vår konkurrenskraft inom vetenskap och teknikutveckling och för svenskarnas möjligheter att ta del av en ny tids växande kultur- och informationsutbud från alla delar av världen.

Detta behov kan inte vara en nyhet för någon. Behovet av goda språkkunskaper omvittnas ständigt, av politiker, forskare, industriledare, skolfolk och andra. Därför är det så mycket märkligare att språkens ställning i den svenska skolan under en tjuugoårsperiod i stället ständigt försvagats. Situationen när det gäller engelska torde dock vara förhållandevis god.

Engelskan har, av uppenbara skäl, prioriterats högre än andra moderna språk vad gäller ambitioner och timplaner. Det stora utbudet av nyheter, kultur och underhållning på engelska bidrar också till att kunskaperna i detta språk överlag tycks vara goda.

Men det räcker inte med engelska. Den europeiska integrationen innebär att behovet av kunskaper i ytterligare något främmande språk, i första hand kanske tyska eller franska, bara blir större. Språkbarriären kan vara lika viktig – eller ödesdiger – som andra barriärer när det gäller att isolera Sverige från det som sker i Europa. Utan en förändring är risken stor att Sveriges och många svenskars internationella kontakter i praktiken begränsas till dem som kan genomföras på engelska.

Men i den svenska skolan har B- och C-språken under en följd av år minskat i betydelse. B-språken har sedan 1960-talet förlorat en fjärdedel av sina undervisningstimmar i grundskolans högstadium. Dessutom har uppdelningen i allmän och särskild kurs slopats, vilket försvårat en individuell anpassning av undervisningen.

I gymnasieskolan har språken förlorat resurser genom bl.a. timplaneändringar och införande av varianter på de olika gymnasielinjerna. På flera linjer har eleverna ställts inför orimliga val mellan språk och andra ämnen – t.ex. språk mot data eller miljökunskap på naturvetenskaplig linje. På fyraårig teknisk linje faller alla språk – alltså även engelska – i dag bort efter två år! Man skulle kunna tycka att elever på teknisk linje, med tanke på de yrken de utbildas för, borde ha väl så stort behov av språk som elever på andra linjer.

De otillräckliga språkkunskaperna har påtalats under många år och i

många sammanhang. Vid högskolornas språkinstitutioner menar många att de studenter som kommer från gymnasieskolan har så dåliga förkunskaper att gymnasiekursen först måste repeteras från början innan den egentliga utbildningen börjar. I andra ämnen är det i praktiken omöjligt att ha kurslitteratur på tyska eller franska och det har funnits tendenser att utesluta också litteratur på engelska.

Språk måste självfallet alltid vägas mot andra ämnen och inget ämne kan någonsin räkna med att bli tillgodogjort helt och hållet på det sätt som kanske vore önskvärt. Men språk förutsätter kontinuerlig övning, vilket innebär att det inte får bli för glest mellan undervisningstillfällena om undervisningen skall nå goda resultat. Språk är också ofta svårare att tillägna sig för den som startar senare i livet, vilket starkt talar för att skolåren måste utnyttjas på bästa sätt.

Inför den nya utveckling av det europeiska samarbetet som nu håller på att inledas är det nödvändigt att språkens ställning i den svenska skolan ses över, i syfte att garantera också B- och C-språken en ställning som svarar mot deras verkliga betydelse för kulturutbyte, ekonomi, forskning och internationella kontakter. Den svenska skolan måste avsätta tillräckliga resurser till tyska och franska, liksom till spanska, italienska, ryska och kanske ytterligare något språk, och inte bara till engelska, och de elever som väljer B- och C-språk måste få behålla språken genom hela sin skoltid.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet att förstärka B- och C-språkens ställning i den svenska skolan.

Stockholm den 25 januari 1989

Håkan Holmberg (fp)